

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר

מתן פטור מאישור הסדר כובל

תיק פטור 4452 : פלאפון תקשורת בע"מ-תשעה עשר (19) משווקי רט"ן

תיק פטור 4671 : פלאפון תקשורת בע"מ- אחד עשר (11) משווקי רט"ן

תיק פטור 4554 : פלאפון תקשורת בע"מ- ארבעה (4) משווקי רט"ן

1. פתח דבר

במהלך שנת 2001 הונחו על שולחני בקשות למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "**חוק ההגבלים העסקיים**") להסכמים בין חברת פלאפון תקשורת בע"מ (להלן: "**פלאפון**") לבין 34 משווקים. עניינם של ההסכמים – שיווק שירותי רדיו טלפון נייד (להלן: "**רט"ן**" או "**טלפון סלולרי**") של פלאפון על ידי אותן חברות, בבלעדיות¹. במהלך בחינת בקשות הפטור הנ"ל נתברר, כי פלאפון ניסתה לאכוף על משווקים של שירותיה ציות לכבילות בלעדיות, המהוות הסדרים כובלים, שלא קיבלו פטור מאת הממונה (או אישור מאת בית הדין להגבלים עסקיים).

בעבר, חלה על הסכמיה של פלאפון עם משווקים של שירותיה "**הסכמה עקרונית**" של הממונה למתן פטור להסכמים שייכרתו על-פי נוסח מסוים, בשל הנימוקים ובמסגרת המגבלות שפורטו בגוף מכתב הממונה מיום 23 יולי 2000 (להלן: "**ההסכמה העקרונית**")². בכלל התנאים להסכמה העקרונית נקבע, כי הפטורים עצמם יינתנו על בסיס פרטני, וכי התקשרות בהסכם כאמור ללא פטור או אישור מהווה הסדר כובל אסור לכל דבר ועניין.

למרות תנאים ברורים אלה, ניסתה פלאפון לאכוף על משווקים הסדרים כובלים, כאמור לעיל. מטעמים אלה, וכפי שהבהרתי בהחלטתי למתן פטור להסכמים דומים בין פלאפון לבין שבעה משווקי רט"ן³, **ההסכמה העקרונית בטלה**.

לנוכח התנהלותה זו של פלאפון, לנוכח הצטברות הסכמיה של פלאפון עם משווקים בלעדיים⁴ (כמו גם קיומם של הסדרים כובלים בין חברות סלולריות אחרות לבין משווקים ורשתות שיווק) והכל על רקע כניסתה של חברת מירס תקשורת בע"מ (להלן: "**מירס**") – מתחרה חדשה – לשוק, בחנתי לעומק את שווקי הפצת שירותי טלפונים סלולריים.

¹בקשת הפטור בתיק 4452 הוגשה ביום 17 באפריל 2001; בקשת הפטור בתיק 4671 הוגשה ביום 15 באוקטובר 2001 ובקשת הפטור בתיק 4554 הוגשה ביום 13 ביוני 2001.

² המכתב פורסם באתר ההגבלים עסקיים, ומראה המקום שלו: 2000 **הגבלים עסקיים** 3008609.

³ 2002 **הגבלים עסקיים** 3014810 – החלטה מיום 26.6.02.

⁴ הפטורים הקודמים וכן אלה, בהצטבר, מדברים בכ – 90 משווקים, המיועדים להפעיל כ- 148 נקודות מכירה.

בסופה של הבדיקה, לאחר שבחנתי את ההסכמים הנ"ל ואת הכבילות המצויות בהם ואת השפעתם האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנטלתי את עצת הוועדה לפטורים ולמיוזגים, שוכנעתי כי הכבילות שבהסכמים אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשווקים כאמור, כי עיקר ההסכמים אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בהם כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרם. מטעמים אלו מצאתי כי ההסכמים ראויים לפטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים.

2. ההסכמים והשפעתם על התחרות

2.1 ההסכמים

מדובר בהסכמים אנכיים בין פלאפון לבין משווקים של שירותי הרט"ן אותם היא מספקת, שתוקפם 12 חודשים, כוללים תניית בלעדיות המבטיחה כי במשך תקופת ההסכם לא ישווק המשווק מוצריה של חברה המתחרה בחברת פלאפון. ההסכמים מתחדשים באופן אוטומטי כל עוד לא בוטלו על ידי אחד הצדדים להם, כאשר לכל צד נתונה הזכות להפסיק את ההתקשרות בכל עת בהודעה של 90 יום מראש. ההסכמים אינם כוללים כל תקופת "צינון" או "אי תחרות" לגבי המשווק.

2.2 השפעת ההסכמים על התחרות

בישראל ארבע חברות המחזיקות בידן רשיון לאספקת שירותי רט"ן: סלקום ישראל בע"מ היא הגדולה שבהן, ואחריה באות פלאפון, פרטנר תקשורת בע"מ ומירס, שקיבלה רשיון דומה אך בתחילת שנת 2001. חברות אלה מתחרות ביניהן על ערוצי השיווק ועל המשווקים. ההסכמים דגן הם אפוא הסדרים כובלים אנכיים בין חברה בעלת מעמד מהותי בשוק לבין חברות שתהווה משווקים בלעדיים עבורה.

במקרים מסוימים עשויים דיני ההגבלים העסקיים לראות בהסדרי בלעדיות נוהג שסך יתרונותיו עולה על סך חסרונותיו.⁵ עם זאת, גם הסדרי בלעדיות אנכיים עשויים לטמון בחובם סכנות לתחרות על ידי הקמת חסמי כניסה בפני מתחרים וספקים חדשים לענף.⁶ חששות אלו אינם מתעוררים בענייננו.

מסקנתי היא, כי על פי שתי אבני הבוחן העיקריות לבחינת חוקיותם של הסכמי בלעדיות – היקף השוק הנחסם על-ידי הסכמי הבלעדיות ומשך תקופת הבלעדיות, כאשר שני הגורמים תלויים זה בזה⁷ – אין ההסכמים דגן מקימים חשש לפגיעה בתחרות.

⁵ החלטת הממונה על ההגבלים העסקיים בעניין: **הסדר כובל בהסכמי בלעדיות בין חברות הדלק לבין מפעילי תחנות תדלוק, 1995 הגבלים עסקיים 3003595**, עמוד 42 להחלטה.

⁶ ה"ע 469/98 **דלק חברת הדלק הישראלית בע"מ נ' תחנות דלק באר יעקב ואח'**, 2001 הגבלים עסקיים 3010588, בפסקה 63 לפסק הדין.

⁷ המבחן בארה"ב, המובא בפסקה 173 לפס"ד בעניין **דלק**. ראה:

ABA Antitrust Law Developments, (4th Ed, 1997), Vol. I, p.222-224.

מסקנה זו נסמכת, בין היתר, על בדיקה נרחבת שנערכה על ידי רשות ההגבלים העסקיים ואשר במהלכה הועברו לידינו נתונים ומידע על ידי כל המפעילות הסולריות⁸. מן הבדיקה עולה, כי היקף השוק הנחשם אינו משמעותי:

בשוק קיימים מאות משווקים, בכוח ובפועל, של תקשורת סולרית. בין משווקים אלה נכללים מאות משווקים עצמאיים בעלי מאפיינים דומים למשווקים הנכללים בבקשות פטור אלו (המפעילים נקודות מכירה קטנות יחסית) וכן נקודות מכירה בחנויות המתאפיינות במעבר רב של רוכשים, בכוח או בפועל.⁹ מצאנו, כי החסמים הרגולטוריים העומדים בפני אדם המבקש לקבל רשיון לשווק מוצרי רט"ן אינם גבוהים. עוד העלתה בדיקתנו, כי בכל עת נתונה מצוי אך אחוז לא משמעותי מכלל המשווקים תחת כבילת בלעדיות וכי מפיצים ומשווקים רבים, בכוח ובפועל, של שירותי תקשורת סולרית (אף אלה המאופיינים במעבר רב של רוכשים פוטנציאליים) אינם חסומים כלל בפני מי מן המפעילות. לפיכך, שיעור החסימה בענייננו אינו יוצר חשש לפגיעה בתחרות^{10,11}.

יתרה מכך: משך תקופת הבלעדיות בהסכמים שלפנינו מצמצם את החשש לפגיעה בתחרות אף בקרב המשווקים המתחייבים לבלעדיות, שכן אלה, כפי שהראינו לעיל, רשאים להתיר עצמם מן הכבילה בכל זמן נתון (בהודעה מראש כמפורט לעיל). אף אם לא יעשו כן, הרי ההסכמים עצמם מסתיימים בכל שנה, וברצון פלאפון והמשווק – יחדשום. כלומר – אחת לשנה משתחרר כל אחד מהמשווקים מן הכבילה.

הנה כי כן, הן מבחינת היקף השוק החסום והן מבחינת משך הבלעדיות – אין הסדרי הבלעדיות בין פלאפון ובין משווקיה מקימים חשש לפגיעה בתחרות, על פי מבחני סעיף 14 לחוק.

3. סוף דבר

לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש.

תוקפו של פטור זה, לגבי כל משווק בנפרד, הוא עד תום תקופת הבלעדיות עם אותו משווק, או למשך שלוש (3) שנים מהיום, לפי המוקדם.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

⁸ חשוב לציין כי דווקא מירס, הינוקא שבחבורה, אשר אחת ממטרות הבדיקה הייתה לבחון אם יש בהסכמים אלה כדי להקים בפניה חסמי כניסה לשוק, עיכבה – משך כשלושה חודשים – את העברת הנתונים והמידע לידי הממונה. המידע הועבר רק לאחר תזכורות חוזרות ונשנות מצד הרשות. הדעת נותנת, כי אילו חששה מירס באמת ובתמים מפני חסמי כניסה לא-תחרותיים המוקמים בפניה, הייתה מזדרזת לשתף פעולה עם הרשות בבדיקתה. מירס בחרה שלא לעשות זאת, ובעובדה זו יש לחזק את מסקנתי כי אין בהסכמים אלה כדי לפגוע בתחרות.

⁹ מן החומר שהעבירה מירס אף עולה, כי החברה-עצמה, המתחרה החדשה בשוק, רואה לגד עיניה הפצה של מוצריה באמצעות כמה וכמה ערוצי הפצה, שרק אחד מהם – שאינו דווקא מבין המשמעותיים שבהם, הוא משווקים מורשים.

¹⁰ לשם השוואה, שיעור החסימה הנדרש במשפט האמריקאי הוא כ- 50%. ראה: ABA Antitrust Law Developments, p.223, n1242. שיעור החסימה בענייננו אינו מתקרב לאחוז מעין זה.

¹¹ מצאנו, כי מספר החברות המשווקות ומפיצות את מוצריהן של המפעילות הסולריות בשוק גדל עם השנים באופן אבסולוטי, לרבות במהלך כניסת פרטנר ומירס לשוק.

דרור שטרום
הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, כ"ה טבת תשס"ג
30 דצמבר 2002

נספח - רשימת המשווקים להם ניתן הפטור

שם המשווק	כתובת המשווק	
1. מובי פון בע"מ	צומת האלופים, חדרה	תיק פטור 4452
2. גן אלקטרוניקה (גיורא שור) בע"מ	רחוב פינס 11, ירושלים	
3. פון לי תקשורת ושירותים בע"מ	הפרסה 3, ירושלים	
4. אתי תקשורת בע"מ	בית הדפוס 22, ירושלים	
5. סגנון וצליל תקשורת בע"מ	אגד, עפולה	
6. חשמל נור מסחר והתקנות בע"מ	אום אל פחם	
7. אבי מיארה	ת.ד. 115, בית שאן	
8. ויס תקשורת סלולרית	ת.ד. 3141, כביש ראשי נצרת	
9. איב תקשורת	הרצל 1, חיפה	
10. כל-בו סגרון בע"מ	קניון 8 באמצע, קריית שמונה	
11. אסיס י"א תקשורת בע"מ	עמק רפאים 31, ירושלים	
12. באסם את חנא ראשד בע"מ	כביש ראשי, ריינה	
13. צילומית 95 אזולאי אילן	בן יהודה 36, ירושלים	
14. קורקוס דוד	הדרים 5, עפולה	
15. כל-בו אטיאס פון בע"מ	הגליל 40, טבריה	
16. הל-פון תקשורת בע"מ	נצרת	
17. מואסי תקשורת והפצה בע"מ	רחוב ראשי בקה אל גרביה	
18. רדיו טאר בע"מ	לוי אשכול 1, חולון	
19. קיר סולימאן	ת.ד. 20599, סולטאן סולימאן, מזרח ירושלים	
20. אפיק שירותי תדלוק	ד.ג. גליל עליון – 84 רמת נפתלי	תיק פטור 4671

ומסחר בע"מ	רמות נפתלי	
21. בארנפון בע"מ	פלטון 3, ראשון לציון	
22. א.ס. יסוד תקשורת בע"מ	נייברג 18, טבריה	
23. נס פון בע"מ	החרושת 48, כרמיאל	
24. פלא דור בע"מ	וייצמן 37, נס- ציונה	
25. קפלן- המרכז הגדול לתקשורת בע"מ	נפחא 1, בני ברק	
26. טוק שופ בע"מ	קניון ערים, כפר סבא	
27. סיסקופי- מיכאל סיסו	קניון הגליל העליון, חצור הגלילית	
28. מרעי מוחמד	כפר משהד	
29. פ.א. עדן תקשורת בע"מ	חטיבה תשע, עפולה	
30. י. דורון תקשורת (1995) בע"מ	פנקס 27, אזה"ת הישן, נתניה	
31. שופ סנטר תקשורת בע"מ	קניון סמארה סנטר, טירה המשולש	תיק פטור 4554
32. קירש קוויק תקשורת בע"מ	רח' הדואר, רמאללה	
33. בשן שירותי ניהול בע"מ	אוני' בר-אילן, רמת-גן	
34. קוויק פון פרינט בע"מ	שטראוס 27, ירושלים	